

15.12.2025

Diaarinro VN/6769/2025
Hanke YM011:00/2025

Vesi- ja luontoympäristöosasto
Vesien- ja mertensuojeluyksikkö
LsN Erja Werdi

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi maatalouden vesiensuojelun tuesta vuosina 2026-2036

1. Keskeinen sisältö

Tarkoitus on antaa valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla uusi väliaikainen valtioneuvoston asetus maatalouden vesiensuojelun tuesta. Asetus olisi voimassa vuosina 2026—2036. Avustukseen sovellettaisiin lisäksi maatalouden de minimis -asetusta.

Avustus olisi osa Ahti-ohjelmaa, jonka alaisuudessa Saaristomeri-ohjelman toteutetaan. Lisäksi avustus olisi osa EU LIFE –ohjelmasta rahoitettavan strategisen ACWA LIFE –hankkeen omarahoitusosuutta.

Avustuksella pyritään vesien ja meren tilan parantamiseen. Tavoitteena on vähentää peltoviljelystä aiheutuvaa vesistöjen fosforikuormitusta. Soveltamisalueena olisi Saaristomeren valuma-alue valtionapuviranomaisen toimialueella. Valtionapuviranomaisena toimisi Lounais-Suomen elinvoimakeskus.

Avustus olisi harkinnanvaraista ja sitä voitaisiin myöntää valtion talousarviossa osoitetun määrärahan puitteissa sen mukaisesti kuin ympäristöministeriö on osoittanut rahoitusta ehdotetun asetuksen mukaisiin avustuksiin. Saaristomeriohjelmasta on avustuksiin ja voimavaroihin sekä näytteenottoon varattu yhteensä 250 000 € euroa momenteilta 35.10.61 ja 35.10.23.

Valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin mukaista erityisavustusta voitaisiin myöntää todennettuun fosforiluvun alenemiseen pellon pintakerroksessa. Lisäksi myönnettäisiin kaikille avustuksen saajille kertaluonteinen avustusosuus. Avustus kohdennettaisiin viljavuusluokkien 6 ja 7 pelloille.

SISÄLLYS

1. Keskeinen sisältö	1
2. Yleisperustelut	3
2.1. Nykytila ja sen arviointi	3
2.1.1. Hallituksen ohjelma	3
2.1.2. Vesien- ja merenhoidon toimeenpano	3
2.1.3. Vesiensuojelun avustus Saaristomeren valuma-alueelle	3
2.1.4. Fosfori	4
2.2. Keskeistä lainsäädäntöä	5
2.2.1. Valtionavustuslaki	5
2.2.2. Hallintolaki ja asiointilaki	5
2.2.3. Lannoitelaki ja fosforiasetus	6
2.2.4. Nitraattiasetus	6
2.3. Keskeiset EU:n asetukset	7
2.3.1. Maatalouden de minimis -asetus	7
2.3.2. Yleinen de minimis -asetus	7
2.4. Viljavuustutkimukset ja maataloustuet	8
2.5. Tavoitteet	8
2.6. Keskeiset ehdotukset ja asetuksenantovaltuus	9
2.7. Esityksen vaikutukset	9
2.8. Valmistelu	10
2.9. Voimaantulo	13
3. Yksityiskohtaiset perustelut	13

2. Yleisperustelut

2.1. Nykytila ja sen arviointi

2.1.1. Hallituksen ohjelma

Asetuksella toteutettaisiin pääministeri Orpon hallitusohjelman seuraavia kohtia 7 Puhtaan energian Suomi -kokonaisuudessa:

7.5. Suomi vaalii arvokasta luontoaan; ja

7.6 Kiertotaloudella pidetään Suomen puhtaasta ympäristöstä huolta.

Hallitusohjelmassa on vahva painotus Saaristomerityöhön ja tämä kokonaisuus on koottu Ahti-ohjelmaksi. Ohjelman toimilla jatketaan vesiensuojelun tehostamisohjelman (2019–2023) työtä ja edistetään alueellisten vesienhoitosuunnitelmien ja kansallisen merenhoitosuunnitelman toteutusta. Hallitusohjelmassa painotetaan mittakaavaltaan merkittäviä ravinnekierron parantamiseen johtavia toimenpiteitä, kuten eläinperäisen ravinteen kiertoa, maaperän pidätyskyvyn parantamista oleellisilla osuuksilla ja ravinteiden poistoa vesistöistä. Ravinnekiertoa edistetään teknologianeutraalisti ja yhteiskunnallinen kysyntä edellä.

2.1.2. Vesien- ja merenhoidon toimeenpano

Vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toimeenpanon tehostamiseksi käynnistyy vuoden 2026 alussa EU LIFE –ohjelmasta rahoitettu strateginen ACWA LIFE –hanke. Hankkeen sopimus on allekirjoitettu 12.11.2025.

Ehdotettu avustus olisi osa ACWA LIFE –hankkeen omarahoitusosuutta.

2.1.3. Vesiensuojelun avustus Saaristomeren valuma-alueelle

Avustushakujen tavoitteena voi olla esimerkiksi tietyn luontotyypin suojeleminen, vesien tilan parantaminen tai ilmastopäästöjen vähentäminen. Julkisen sektorin ympäristötoimialalla on vain vähän kokemusta tulos- ja vaikuttavuusperusteisista avustuksista, joissa avustettavien hankkeiden valinnan kriteerinä on se, missä määrin niiden toteuttaminen tuottaa todennettavia tai laskennallisia positiivisia ympäristövaikutuksia suhteessa käytettyyn rahoitukseen.

Sen sijaan kokemusta on kertynyt runsaasti suorite- tai kustannusperusteisista tukijärjestelmistä. Näillä avustetaan valtion talousarviomäärärahojen puitteissa hankkeita, joiden päätavoitteena on ympäristön tilan parantaminen ja hankkeen rahoituksen maksaminen perustuu toteutuneisiin kustannuksiin ja toteutettuihin toimenpiteisiin (panos-tuotos-mittari). Tällaisessa perinteisessä rahoituksessa tarkastelun painopisteenä ovat kustannuksiin ja tulonmenetyksiin perustuvien suoritteiden varmentaminen.

Tulos- ja vaikuttavuusperusteiset rahoitusmallit siirtävät tarkastelun saavutettuihin tuloksiin ja vaikuttavuuteen. Tämä mahdollistaa julkisen rahoituksen kohdentumisen vaikutuksiltaan tehokkaimpiin kohteisiin/toimiin, mikä parantaa julkisen rahoituksen kustannusvaikuttavuutta. Tulos- ja vaikuttavuusperusteisissa rahoitusmalleissa toimijat saavat itse valita keinot, joilla he tavoittelevat toivottuja tuloksia, mikä lisää kannustavuutta.

Tulos- ja vaikuttavuusperusteisten rahoitusmallien avulla on mahdollista parantaa rahoituksen kustannus-hyötysuhdetta ja ne tukevat parhaimmillaan siirtymistä markkinaehtoihin toimiin ympäristötoimien toteuttamisessa. Näiden rahoitusmallien soveltaminen on noussut esiin monissa kotimaisissa ja kansainvälisissä politiikkasuosituksissa (esimerkiksi Luonnonvarakeskus ja OECD). Myös Euroopan komissio on nostanut tulosperusteisten rahoitusmallien käytön esiin mm. yleisen maatalouspolitiikan mukaisten tukijärjestelmien toteuttamisessa.

Tarkasti mitattavilla ympäristövaikutuksilla on koko ajan enemmän kysyntää ja yhä useammin niitä myös odotetaan rahoitettavilta hankkeilta. Samanaikaisesti mahdollisuudet todentaa mitattavia vaikutuksia on parantunut tutkimus- ja seurantamenetelmien kehittymisen myötä.

Tulosperusteista rahoitusta voidaan tarkastella kolmesta eri näkökulmasta: 1) voidaanko tulosperusteisuutta soveltaa laajemmin ympäristöministeriön tehtävissä ja määrärahojen käytössä, 2) voidaanko siirtyä tulosperusteiseen avustamiseen yleisemminkin valtionhallinnossa ja 3) miten EU-tasolla tulosperusteisuus voidaan ottaa rahoituksen perusteeksi tulevaisuudessa.

Ehdotettu valtionavustus olisi avustuksen määräytymisen osalta tulosperusteinen, jossa otettaisiin huomioon kustannukset ja niiden kokonaismäärä.

2.1.4. Fosfori

Fosfori on kaikelle elämälle ja kasvulle välttämätön ravinne. Fosfori vaikuttaa sekä kasvin maanpäällisen osan sekä juuriston kehitykseen. Suomessa fosforipitoisuus analysoidaan maanäytteestä yleensä happamalla ammoniumasetaattiuutolla osana ns. viljavuusanalyysiä. Saatua tulos kuvaa kasveille käyttökelpoisen fosforin pitoisuutta peltomaassa. Tiukemmin maaperään sitoutunutta fosforia voi vapautua kasvien käyttöön eri prosessien kautta. Fosforipitoisuuden, maalajin ja multavuuden perusteella maat luokitellaan seitsemään viljavuusluokkaan (VNa 64/2023, *fosforiasetus*). Fosforiasetus sisältää myös sallitut vuotuiset hehtaarikohtaiset fosforilannoituksen enimmäismäärät viljavuusluokan ja viljelykasvien perusteella. Fosforipitoisuuteen vaikuttaa pitkän ajan kuluessa peltomaan fosforitase eli lannoitteesta annetun ja sadon mukana poistuneen fosforin erotus. Pellon fosforipitoisuus vaikuttaa valumaveden kokonaisfosforipitoisuuteen.

Suomen peltojen maaperässä on ollut luonnostaan niukasti kasveille käyttökelpoista fosforia, jonka takia tarvittiin runsasta fosforilannoitusta sadon tuottamiseksi. Jälkikäteen tarkasteltuna suositusten mukaiset korkeat fosforilannoitusmäärät olivat kuitenkin liian pitkään käytössä, mikä on johtanut osalla pelloista kasvien fosforintarpeen kannalta tarpeettoman korkeisiin fosforipitoisuuksiin. Nykyisin sallitut fosforilannoitusmäärät ovat huomattavasti alhaisemmat, mikä näkyy merkittävästi alentuneina fosforitaseina (koko maan tasolla 84 % 1990–2023, Luken tilastot). Myös peltojen keskimääräiset fosforipitoisuudet ovat laskeneet 20 vuoden aikana 26 %. Vuosina 1996–2000 P-pitoisuus oli keskimäärin 14,5 mg/l ja vuosina 2015–2019 keskimäärin 10,7 mg/l. Varsinais-Suomessa laskua oli 23 %.

Vaikka keskimääräiset fosforipitoisuudet ovat laskeneet, on edelleen lohkoja, joiden fosforipitoisuus on korkea ja sitä tulisi saada laskemaan. Toisaalta on myös lohkoja, joilla fosforipitoisuutta pitäisi nostaa ja osa edustaa keskitasoa, joilla ei ole tarvetta fosforipitoisuuden muutoksiin. Fosforipitoisuutta koskevia näkökohtia selostetaan laajemmin jaksossa 2.4.

2.2. Keskeistä lainsäädäntöä

2.2.1. Valtionavustuslaki

Valtionavustuslaki on harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskeva yleislaki. Valtionavustuslaissa säädetään muun muassa valtionavustuksen myöntämisen perusteista ja yleisistä edellytyksistä. Valtionavustuslaissa on myös säännökset valtionavustuksen maksamisesta, valtionavustuksen käytöstä ja sen valvonnasta, valtionavustuksen palauttamisesta ja takaisinperinnästä sekä tietojensaannista ja tietojen luovuttamisesta sekä valtionavustustoiminnan tietovarannosta.

Valtionavustuslain mukainen avustus ei pääsääntöisesti voi kattaa kustannuksia täysimääräisesti.

Valtionavustuslain 6 §:n yksityiskohtaisten perustelujen (HE 63/2001 vp) mukaan kustannukset täysimääräisesti kattavaan valtionavustukseen pykälän mukaan oikeuttava välttämätön ja perusteltu syy voi olla valtionavustuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja tuloksellisuus. Tällöin valtionavustuksen myöntämisellä saavutettavien yhteiskunnallisten tavoitteiden hyödyllisyyttä verrataan hankkeen tai toiminnan rahoittamiseksi käytettävissä oleviin mahdollisuuksiin. Valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää, jollei valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä muuta johdu. Valtionavustuslain 6 §:n 3 momentin mukaan valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkisten tukien kanssa ylittää Euroopan yhteisön tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen tuen enimmäismäärää. Tähän liittyen voidaan todeta, että maatalouden de minimis -asetus mahdollistaa 100 % tuen.

Jos valtionavustuksen saajan olosuhteissa tapahtuu jokin muutos, voi sovellettavaksi tulla esimerkiksi valtionavustuslain 14 §:n 2 momentti. Tällöin valtionavustuksen saajan tulee ilmoittaa viipymättä valtionapuviranomaiselle valtionavustuksen käyttötarkoituksen toteutumiseen vaikuttavasta muutoksesta tai muusta valtionavustuksen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta.

Valtionavustuslaissa ei säädetä siitä, mihin hankkeisiin valtionavustusta myönnetään. Valtionavustuslaki sisältää asetuksenantovaltuuden 8 §:ssä tarvittavien tarkempien säännösten antamiselle valtionavustuksen talousarvion mukaisesta käyttämisestä ja siihen liittyvistä ehtoista.

2.2.2. Hallintolaki ja asiointilaki

Hallintolaki (434/2003) on hallintoasioiden yleislaki. Hallintolaki tulee sovellettavaksi, jos muussa laissa ei toisin säädetä. Hallintolaissa säädetään muun muassa hyvän hallinnon perusteista. Hallintoasian vireilletuloa ja asian käsittelyä viranomaisessa koskevia useita säännöksiä sovelletaan valtionavustusasiassa.

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003, *asiointilaki*) sovelletaan muun muassa hallintoasian sähköiseen vireillepanoon, käsittelyyn ja päätöksen tiedoksiantoon. Myös asiointilain säännöksiä muun muassa sähköisen viestin lähettämisestä ja päätösasiakirjan sähköisestä allekirjoittamisesta ja sähköisestä tiedoksiannosta sovelletaan valtionavustusasiassa, jossa käytössä on sähköinen asiointipalvelu.

2.2.3. Lannoitelaki ja fosforiasetus

Lannoitelain (711/2022) 2 §:ssä säädetään soveltamisalasta. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan sitä sovelletaan muun muassa lannoitevalmisteiden ja niiden ainesosien valmistukseen, markkinoille saattamiseen, käyttöön, varastointiin, kuljettamiseen, vientiin ja tuontiin. Lakia sovelletaan lisäksi lannan käyttöön. Lannoitelain 6 § koskee fosforin käyttöä. Lannoitevalmisteiden ja lannan sisältämän fosforin käytön on perustuttava maa- ja puutarhataloudessa kasvin tarpeeseen maan fosforiluokka huomioiden (6 §:n 1 mom.).

Lannoitelain nojalla on annettu fosforia sisältävien lannoitevalmisteiden ja lannan käytöstä valtioneuvoston asetus (64/2023, *fosforiasetus*). Asetus on osa vesipuitedirektiivin 2000/60/EY kansallista täytäntöönpanoa.

Fosforiasetuksella säädetään fosforin käytöstä maa- ja puutarhataloudessa sekä viher- ja ympäristörakentamisessa. Asetus sisältää säännökset fosforin käytöstä ja siihen liittyvistä poikkeuksista, fosforin kierrätyksen edistämisestä, kokonaisfosforin huomioon ottamisesta lannoituksessa ja tiedostonpitoon liittyvistä velvoitteista. Asetusta edeltänyt lakisääteinen fosforinkäytön yläraja on ollut varsin korkea, joten se ei ole käytännössä rajoittanut fosforilannoitusta. Peltoviljelyssä fosforin enimmäiskäyttöä on aikaisemmin rajoitettu pääasiassa ympäristönkorvauksen ehtojen mukaisesti. Fosforinkäytön rajoista säättäminen asetuksella on laajentanut ympäristökorvaukseen pohjautuneet rajoitukset koskemaan kaikkia tiloja. Viher- ja ympäristörakentamisessa fosforin käyttömääriä ei ennen asetusta ole rajoitettu lainsäädännössä lainkaan. Fosforiasetus on ollut voimassa 17.1.2023 lukien, mutta viher- ja ympäristörakentamista koskevia pykälä on noudatettava 1.1.2027 alkaen.

Fosforiasetuksen mukaan fosforilannoitus on toteutettava kasvulohkokohtaisesti kasvin, satotason ja maan viljavuusluokan perusteella. Fosforilannoituksen sallitut enimmäismäärät (kilogrammaa hehtaarille vuodessa) määräytyvät viljavuusluokan perusteella. Pääsääntöisesti lannoitus on kielletty viljavuusluokissa kuusi ja seitsemän (poikkeuksena juureksia ja marjoja).

Fosforiasetukseen sisältyy ns. lantapoikkeuksen jatkoaikaa koskeva säännös (13 §), joka lisättiin siihen muutoksella 6/2025. Mainitun 13 §:n perusteella sallitaan kasvien tarvetta suuremman fosforilannoitusmäärän ja hidastaa maan fosforipitoisuuden alenemista viljavuusluokissa neljä ja viisi. Lantapoikkeusta ei voi käyttää viljavuusluokissa kuusi ja seitsemän. Lantapoikkeus mahdollistaa siten tavanomaista suurempien fosforimäärien käytön pelloilla, joilla kasvatetaan viljoja, öljykasveja, palkokasveja, yksi- ja monivuotisia rehunurmia tai rehumaisia ja joiden fosforipitoisuus on luokissa 4 tai 5 (tyydyttävä tai hyvä), silloin kun lannoitteena käytetään yksinomaan lantaa. Lantapoikkeusta ei saa käyttää 25 metriä lähempänä vesistöä. Poikkeus on voimassa 31.12.2026 saakka.

2.2.4. Nitraattiasetus

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014, *nitraattiasetus*) on annettu ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla. Nitraattiasetuksella pannaan täytäntöön vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta annettu Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi (91/676/ EY, ns. nitraattidirektiivi). Nitraattiasetuksen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää lannan sekä sen 2 §:ssä tarkoitettujen muiden lannoitteiden käytöstä, varastoinnista ja käsittelystä sekä eläintuotannosta aiheutuvia päästöjä pintavesiin, pohjavesiin, maaperään ja ilmaan.

Lannoitteiden käyttöä rajoitetaan 10 §:n mukaisesti. Lannan ravinnepitoisuuksien määrittäminen perustuu nitraattiasetuksen 12 §:ään. Toiminnanharjoittajan on teetettävä viiden vuoden välein lanta-analyysi, jossa määritetään lannan sisältämä liukoinen tyyppi, kokonaistyyppi ja kokonaisfosfori. Lannoitus suunnitellaan joko lanta-analyysin tai nitraattiasetuksen liitteessä 2 esitettyjen taulukkoarvojen perusteella. Toiminnanharjoittajan on säilytettävä lanta-analyysin tiedot ja orgaanisten lannoitevalmisteiden tuoteselosteet ja esitettävä ne pyydettyä valvontaviranomaiselle.

2.3. Keskeiset EU:n asetukset

Keskeiset EU-säädökset ovat komission asetus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla ((EU) N:o 1408/2013, *maatalouden de minimis -asetus*¹) ja komission asetus (EU) 2023/2831 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (*yleinen de minimis -asetus*²). Näiden kahden asetuksen keskeistä sisältöä selostetaan lyhyesti seuraavassa.

2.3.1. Maatalouden de minimis -asetus

Avustukseen sovelletaan maatalouden de minimis -asetusta, jonka mukaan vähämerkityksisen tuen enimmäismäärä on 50.000 euroa kolmen vuoden jakson aikana. Vähämerkityksinen tuki katsotaan myönnettyksi sillä hetkellä, kun yritykselle annetaan asiaan sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukainen laillinen oikeus tukeen, riippumatta ajankohdasta, jolloin vähämerkityksinen tuki maksetaan yritykselle (artikla 3(3)). Asetukseen sisältyy myös jäsenvaltiokohtainen kansallinen yläraja liitteessä, jota ei saa ylittää (artikla 3(2)). Asetuksen 4 artikla sisältää bruttoavustusekvivalentin laskemista koskevat säännökset, jonka mukaan muun muassa avustuksista koostuva tuki katsotaan läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi (artikla 4(2))

Tuen kasautumista koskeva sääntely sisältyy artiklaan 5. Sääntely sallii maatalouden de minimis -asetuksen ja yleisen de minimis -asetuksen mukaisten tukien kumulaation. Seuranta ja raportointia koskevat säännökset ovat artiklassa 6, jonka mukaan jäsenvaltioilla on velvollisuus varmistaa, että myönnettyä vähämerkityksistä tukea koskevat tiedot merkitään 1.1.2027 alkaen kansallisen tai unionin tason keskusrekisteriin. Keskusrekisteriin merkittyjen tietojen on sisällettävä muun muassa edunsaajan tunnistetiedot ja tiedot tuen määrästä, tuen myöntämispäivästä, tuen myöntäneestä viranomaisesta, tukivälineestä sekä asianomaisesta alasta unionin tilastollisen toimialaluokituksen perusteella. Tiedot merkitään 20 työpäivän kuluessa tuen myöntämisestä. Artikla sisältää myös muita jäsenvaltioiden velvoitteita muun muassa tuen tietojen säilyttämisestä ja soveltamisesta.

2.3.2. Yleinen de minimis -asetus

Myös EU:n yleinen de minimis -asetus on merkityksellinen avustuksen myöntämisessä sen vuoksi, että maatalouden de minimis -asetuksessa viitataan siihen. Sama avustuksen hakija on voinut saada johonkin

¹ Linkki <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:02013R1408-20241216#E0006>

² Linkki <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX:32023R2831>

muuhun toimintaansa yleisen de minimis -asetuksen mukaista tukea. Tällöin kyseessä on tavanomaisesti ns. monialainen toimija.

Avustusta myönnettäessä on voitava varmistaa, että maatalouden de minimis -asetuksen ja yleisen de minimis -asetuksen yhteenlaskettu tukien kasautumista koskeva euromääräinen raja ei ylitä.

2.4. Viljavuustutkimukset ja maataloustuet

Pelto on viljelijän tärkein tuotantoresurssi ja sen terveydestä sekä kasvukunnosta huolehtiminen on tärkeää. Viljelykasvit tarvitsevat kasvaakseen ravinteita ja niiden tehokas käyttö on olennaista sekä ympäristön että viljelyn kannattavuuden näkökulmasta. Viljelijä voi seurata maan kasvukuntoa ja viljavuutta maanäytteistä tehtävien viljavuusanalyysien avulla.

Viljelijätukien ehtona on ehdollisuuden eli eräiden perusvaatimusten noudattaminen. Ehdollisuuden vaatimukset muodostavat perustason, joiden noudattamisesta ei saa erikseen tukea. Ehdollisuus muodostuu hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista, lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä sosiaalisesta ehdollisuudesta. Ehdollisuuden lakisääteiset hoitovaatimukset pohjautuvat jo muutenkin viljelijöitä sitovaan lainsäädäntöön.

Ehdollisuuden vaatimusten mukaan viljelijän on selvitettävä lannoitettavan peltolohkon maalaji ja viljavuusluokka ennen lannoittamista. Viljavuustutkimus voi olla korkeintaan kymmenen vuotta vanha. Fosforilannoituksen voi tehdä ilman analyysitulosta, kun käyttää viljavuusluokan 6 lannoitustasoja.

CAP:n ympäristökorvauksen ympäristösitoumukset ovat viisivuotisia. Ympäristösitoumukseen kuuluu tilakohtainen toimenpide sekä joukko lohko kohtaisia toimenpiteitä. Kaikki sitoumuksen tehneet viljelijät osallistuvat ympäristösitoumuksen tilakohtaiseen toimenpiteeseen, joka koostuu yleisistä vaatimuksista ja valinnaisista toimenpiteistä. Yksi yleisistä vaatimuksista on viljavuustutkimus. Sitoumuslohkoilta tulee olla voimassa oleva viljavuustutkimus, jotta niillä voi käyttää lannoitusta. Viljavuustutkimus on oltava jokaiselta yli 0,5 hehtaarin (ha) peltolohkolta. Mikäli peltolohko on yli 5 hehtaaria, näyte tulee ottaa jokaiselta alkavalta 5 hehtaarilta. Näyte on voimassa viisi vuotta. Yleisten vaatimusten lisäksi tilakohtaisessa toimenpiteessä on valittava vuosittain kaksi valinnaista toimenpidettä, joista yksi on maaperän seuranta. Tilakohtaisen toimenpiteestä maksettava korvaus peltokasveille on 45 €/ha sekä puutarhakasveille ja kuminalle 113 €/ha. Korvauksesta pieni osa on korvausta viljavuusanalyysistä aiheutuvista kustannuksista.

Ympäristökorvauksen ehdoista säädetään valtioneuvoston asetuksella ympäristökorvauksesta 78/2023.

Maaperän seuranta -toimenpiteessä viljelijä teettää vähintään kahdelta yli 0,5 ha peltolohkoltaan laajan maanalyyysin tai analyysin peltomaan laatutekijöistä maaperän skannauslaitteistolla.

2.5. Tavoitteet

Tavoitteena on valmistella valtioneuvoston asetus ja sen perustelumuuksio sekä tarvittavaa ohjeistusta toimeenpanon tueksi. Tarkoitus on, että valtionavustusta koskeva uusi asetus tulisi voimaan 1.1.2026 eli samaan aikaan valtionhallinnon uudistuksen kanssa.

Ensisijaisena tavoitteena on tehostaa vesiensuojelua.

Valtionavustuskauden aikana kerätään tietoa kokemuksista, tuloksista, hyödyistä sekä viljelijöiden ja valtionapuviranomaisten näkemyksiä.

2.6. Keskeiset ehdotukset ja asetuksenantovaltuus

Keskeiset ehdotukset

Valtionavustuksen tavoitteena olisi fosforipitoisuuden aleneminen pellon pintakerroksessa ja sitä kautta vesiensuojelu. Tietopohja maan fosforipitoisuudesta on laaja ja sen tiedetään korreloivan vahvasti vesiä rehevöittävän fosforikuormituksen kanssa.

Valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin mukaista erityisavustusta voitaisiin myöntää todennettuun fosforipitoisuuden alenemiseen pellolla ylimmässä 5 cm:n pintakerroksessa. Lisäksi myönnettäisiin 1000 € kertaluonteinen avustus jokaiselle avustuksen saajalle.

Väliaikainen asetus olisi voimassa vuosina 2026–2036 ja se sisältäisi 12 pykälää.

Asetuksella säädettäisiin muun muassa soveltamisalasta (1 §), valtionapuviranomaisesta (2 §) ja määritelmistä (3 §). Asetus sisältäisi pykälät myös avustuksesta ja sen määrästä (4 §), hakijasta (5 §), avustuksen hakemisesta (6 §) sekä myöntämisen edellytyksestä ja avustuksen myöntämisen harkinnasta (7 §). Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen tehtäviä olisivat avustuksen myöntämisen rajoituksesta ja tietojen ilmoittamisvelvollisuus, joista säädettäisiin 8 §:ssä. Lisäksi säädettäisiin näytteenotosta ja viljelytoimista ja toimenpiteistä sekä kustannuksista ilmoittamisesta (9–10 §). Avustuksen maksamista koskeva säännös sisältyisi 11 §:ään ja voimaantuloa koskeva säännös 12 §:ään.

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetus annettaisiin valtionavustuslain 8 §:n nojalla. Sen mukaan tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

2.7. Esityksen vaikutukset

Viranomaisvaikutukset

Valtionapuviranomaisen tehtävä edellyttää voimavaroja Lounais-Suomen elinvoimakeskukseen.

Voimavarat osoitetaan valtion talousarviossa myönnettyjen määrärahojen puitteissa Saaristomeri-ohjelmaan osoitetuista määrärahoista. Avustus kohdennettaisiin sen toimialueella sijaitsevalle Saaristomeren valuma-alueelle. Tarkoitus on, että avustusta voisi hakea ensi kertaa jo alkuvuonna 2026.

Valtionapuviranomaisen tehtävissä on mahdollista käyttää esim. Hallinnoivastuksia.fi -verkkopalvelua³. Se mahdollistaa avustusten hakemisen ja hakemusta koskevan päätöksen vastaanottamisen sekä päätöstä seuraavat toimenpiteet. Verkkopalvelulla kyseistä avustusta koskeva asiointi kootaan yhteen paikkaan.

³ [Valtionavustusten hallinnointi - Hallinnoivastuksia.fi - Valtiokonttori](https://www.hallinnoivastuksia.fi)

Toimeenpano edellyttää hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja yhteensovittamista.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Avustus olisi harkinnanvaraista. Määrärahoja voitaisiin käyttää valtion talousarviossa myönnettyjen määrärahojen puitteissa ja sen mukaisesti kuin ympäristöministeriö on osoittanut rahoitusta tämän asetuksen mukaisiin avustuksiin.

Saaristomeriohjelmasta on avustuksiin ja voimavaroihin sekä näytteenottoon varattu yhteensä 250 000 € euroa momenteilta 35.10.61 ja 35.10.23.

Asetuksella ei olisi siten vaikutuksia valtion budjettiin eikä kehykseen.

Yritysvaikutukset

Vaikutuksia yritysten sääntelytaakkaan on niille, jotka saavat myönteisen avustuspäätöksen. Avustusta saavat viljelijät noudattavat valtionavustuslakia, tätä asetusta ja annettua avustuspäätöstä. Avustusten saajat muun muassa raportoivat toimenpiteistä ja tuloksista. Viljelijät saavat myös onnistuessaan taloudellista hyötyä avustuksen muodossa.

Avustuksella saattaa olla positiivisia työllisyysvaikutuksia. Viljelijät voivat käyttää mm. neuvontapalveluita aikaisempaa enemmän. Lisäksi tarvitaan valtionapuviranomaisen järjestämänä maanäytteiden ottoa ja näytteiden analysointia, millä on vaikutuksia myös laboratorion palveluihin.

Avustuksen tuloksilla, voi olla vaikutuksia myöhempiin viljelykäytäntöihin ja viljelyn kannattavuuteen. Hanke kannustaa satotason alentamisen sijasta satotason nostoon, sillä fosforia poistuu maasta sitä enemmän, mitä suurempi sato on.

Ympäristövaikutukset

Asetuksen mukaisella avustuksella pyritään positiivisiin ympäristövaikutuksiin. Tavoite on aikaansaada fosforikuormituksen vähenemistä pelloilta vesiin.

Vesistövaikutukset voidaan todentaa viiveellä. Tästä huolimatta arvioidaan vesiensuojelun tehostuvan, koska fosfori rehevöittää vesiä.

Lisäksi tavoitteena on selvittää uutta tapaa vähentää maatalouden kuormitusta vesistöihin.

2.8. Valmistelu

Perusvalmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu ympäristöministeriössä maa- ja metsätalousministeriön ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa lainsäädäntöhankkeena (hankkeen tunnus YM011:00/2025, [linkki](#)). Lisäksi valmistelun kuluessa on tehty yhteistyötä muun muassa Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n ja Ruokaviraston asiantuntijan kanssa.

Luonnokset asetukseksi ja perustelumuistioksi ovat olleet lausunnolla Lausuntopalvelu.fi:ssä ajalla 8.9.-6.10.2025. Lausunto pyydettiin luetteloon sisältyviltä tahoilta. Lausunnon antaneet on merkitty asteriskilla (*):

Elinkeinoelämän keskusliitto, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Savon ELY-keskus, Geologian tutkimuskeskus GTK, Helsingin yliopisto*, Maatalous- ja metsätieteellinen tiedekunta, Hämeen ELY-keskus, Ilmatieteenlaitos, Kaakkois-Suomi ELY-keskus, Kainuun ELY-keskus, KEHA-keskus*, Keski-Suomen ELY-keskus, Kierrätysteollisuus ry, Lapin ELY-keskus, Liikenne- ja viestintäministeriö, Luonnonvarakeskus LUKE, Maa- ja metsätalousministeriö*, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.*, Natur och Miljö rf, Oikeusministeriö, Pirkanmaan ELY-keskus, Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Savon ELY-keskus, ProAgria Keskusten Liitto, Ruokavirasto*, Satakunnan ELY-keskus, Sokerijuurikkaan Tutkimuskeskus*, Sosiaali- ja terveysministeriö*, Suomen kuntaliitto, Suomen luonnonsuojeluliitto ry*, Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry*, Suomen Vesilaitosyhdistys ry, SuomenVesiyhdistys ry, Suomen ympäristökeskus*, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf*, Työ- ja elinkeinoministeriö, Uudenmaan ELY-keskus, Valtiovarainministeriö*, Varsinais-Suomen ELY-keskus* ja WWF Suomi*

Lisäksi lausunnon antoivat Elävä Itämeri säätiö sr (Baltic Sea Action Group BSAG), Suomen Biokaasu ja Biokierto ry, John Nurmisen Säätiö sr, Varsinais-Suomen liitto, MTK-Satakunta, MTK-Varsinais-Suomi, Elintarviketeollisuusliitto ry ja yksityishenkilö.

Yhteensä saatiin siten 22 lausuntoa.

Lausuntojen keskeinen sisältö

Lähtökohtaisesti lausunnot olivat myönteistä ja säädöshanketta tukevia. Vain yksityishenkilö katsoi, että maatalouden tukeminen ei ole perusteltua jo olemassa olevien maataloustukien lisänä.

Yhdessä lausunnossa todettiin, että mallin toteutus on haasteellista, koska kokeilu on volyymiltaan pieni ja sillä on lyhyt toteutusaika ja siinä pyritään saamaan tietoa monesta asiasta. (MMM)

Useat lausuvat, että kokeilun aika on liian lyhyt. (mm. MTK, MTK-Varsinais-Suomi, Syke, MTK-Satakunta, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Elävä Itämeri säätiö sr (Baltic Sea Action Group BSAG))

Esiin nostettiin tuen kohdentaminen vain korkean ja arveluttavan viljavuusluokan pelloille (MTK, Varsinais-Suomen ELY-keskus) tai mahdollisimman korkean P-luvun ja merkittävän eroosioherkkyyden omaaville pelloille (Suomen ympäristökeskus).

Useissa lausunnoissa nostettiin esiin tulosperusteisen tuen haasteita ja seikkoja, joihin pitäisi kiinnittää huomiota. Yksi tällainen kokonaisuus koskee maatalouden de minimis -asetuksen soveltamista ja se vaikutuksista tukeen, jos kumulaation vaikutuksesta on saavutettu tuen yläraja. (MTK-Satakunta ja MTK Varsinais-Suomi) Myös esimerkiksi toimeenpanoon ja valvontaan kohdistui ehdotuksia, jotta järjestelmä olisi läpinäkyvä ja kannustava. (Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry) Samoin erityisesti näytteenoton, hyväksyttävien lohkojen kriteerien sekä vaikutusten hallinnan osalta olisi tarkennettavaa. ((Elävä Itämeri säätiö sr (Baltic Sea Action Group BSAG))

Maanäytteisiin liittyen tuotiin esiin muun muassa luotettavuus (Syke), fosforipitoisuuteen liittyen lähtötilanteen tietopohja (WWF) ja tietojen käyttämistä vain tähän ilman viljelijän lupaa (MTK-Satakunta).

Yhteistyön merkitys tuli esille muutamassa lausunnossa. (VM, MTK-Satakunta, Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry). Muutamassa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että tulosperusteisuus-rahoitusmalli olisi tulevaisuudessa osa vesiensuojelua. Tulosperusteisuudella voi olla myönteisiä vaikutuksia muun muassa vesiensuojelun kannustimena sekä viljelijöiden käytänteiden kehittämisessä osana kiertotaloutta.

Näitä saatuja kokemuksia olisi hyödynnettävä laajemmin. (Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry)

Jatkovalmistelu

Jatkovalmistelu on tehty ympäristöministeriössä maa- ja metsätalousministeriön ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Jatkovalmistelun kuluessa on tehty yhteistyötä myös Ruokaviraston ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n kanssa.

Jatkovalmistelussa asetuksen säännöksiä on tarkistettu ja täydennetty. Myös laintarkastuksen havainnot on otettu kokonaisuudessaan huomioon.

Keskeiset muutokset pykäliin ovat:

- 1 § Soveltamisalapykälää on tarkistettu paremmin vastaamaan aluerajausta.
- Määritelmäpykälää 3 on tarkistettu. Siihen on lisätty tarvittavat hankelohkon ja avustuskaudenkäsitteet. Keskeinen käsite olisi hankelohko, joka sijaitsee peruslohkolla ja on vähintään 1 ha:n suuruinen. Fosforipitoisuuden määritelmään on tehty tarkentava korjaus. Myös avustuskausi määriteltäisiin pykälässä. Avustuskauden käsite on perusteltua lisätä lausuntojen perusteella.
- Asetuksen avustusta ja sen määrää koskevaa 4 §:n sisältöä tarkistettaisiin poistamalla enimmäistukea koskeva säännös sekä valtionavustuslain ja EU:n valtiontukien näkökulmasta hehtaaritukeen lisättiin määre enintään.
- Asetuksen 6 § koskee hakemista. Pykälään on lausuntopalautteen johdosta lisätty avustuksen kohdentaminen viljavuusluokkien 6 ja 7 pelloille ja siinä viitattaisiin ns. fosforiasetukseen. Pykälä sisältäisi uutena myös hakijakohtaisen hehtaarimäärän ylärajan 20 ha. Pykälää on muutoin selvennetty ja tarkennettu.
- Asetuksen 7 §:n harkintapykälään on täydennetty maatalouden ja yleisen de minimis -asetusten kumulaatiota koskeva kohta. Selvyyden vuoksi pykälässä viitattaisiin maannäytteiden oton osalta 9 §:ään.
- Avustuksen myöntämisen rajoitusta koskevaan pykälään 8 ehdotetaan lisättävän valtionapuviranomaisen tietojen ilmoitusvelvollisuus. Ilmoitusvelvollisuus on perusteltua sen vuoksi, että maa- ja metsätalousministeriön on seurattava maatalouden de minimis -asetuksen nojalla myönnettävien tukien kansallista ylärajaa.
- Näytteenottopykälään 9 on siirretty fosforianalyysitietoja koskeva rajoitus. Pykälää on tarkistettu myös näytteenottoa koskevalta osalta niin, että hankelohkon olosuhteet otettaisiin huomioon. Sääntelyä tarkennettaisiin myös siten, että sen järjestäisi Lounais-Suomen elinvoimakeskus
- Pykälän 10 sisältöä on laajennettu, jotta sääntely olisi paremmin sopusoinnussa valtionavustuslain kanssa. Avustuksen saajan velvoitteena olisi viljelytoimien lisäksi ilmoittaa fosforipitoisuuden alentamisen toimet sekä niiden arvioitu kustannukset.
- Pykälässä 11 mahdollistettaisiin avustuksen maksaminen joko yhdessä tai useammassa erässä. Valtionavustuksen maksamista koskevaa säännöstä on myös tarkistettu ja lisätty säännös avustuksen lopullisen määrän vahvistamisesta.

Asetuksen perustelumuiiota on täydennetty ja korjattu. Tarkistukset kohdistuvat sekä yleisperusteluihin että yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Laintarkastus

Asetusehdotus on ollut oikeusministeriön laintarkastuksessa.

Laintarkastuksen havainnot on käsitelty jatkovalmistelussa. Sen perusteella pykälää ja muistiota on laajasti tarkistettu.

2.9. Voimaantulo

Asetusehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026. Asetus olisi voimassa vuoden 2036 loppuun asti.

3. Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Kyseessä olisi valtionavustuslain mukainen erityisavustus. Keskeinen raja on, että asetusta sovellettaisiin vain Saaristomeren valuma-alueella. Saaristomeren valuma-alueella tarkoitetaan luonnontieteellisin perustein rajattua aluetta, jolta vedet valuvat Saaristomereen.

Lisäksi olisi otettava huomioon, että kyseessä olisi jäljempänä 2 §:n mukaisen valtionapuviranomaisen toimialue.

Ehdotukseen sisältyy useita säännöksiä liittyen maatalouden de minimis -asetuksen soveltamiseen (1 §, 6 §, 7 §, 8 §).

EU:n valtiontukilainsäädännön osalta sovellettaisiin maatalouden de minimis -asetusta. Maatalouden de minimis -asetuksen 3 artiklan säännösten mukaisesti avustuksen hakemisessa tarkastellaan myös yleisen de minimis -asetuksen nojalla myönnettyjä tukia.

2 §. Valtionapuviranomainen. Valtionapuviranomaisena toimisi Lounais-Suomen elinvoimakeskus. Lounais-Suomen elinvoimakeskus hoitaisi siten kaikki tämän asetuksen ja valtionavustuslain mukaiset valtionapuviranomaisen tehtävät toimialueellaan.

Toimialueesta säädetään elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (935/2025, voimaan 1.1.2026), 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa.

3 §. Määritelmät. Pykälä sisältäisi kuusi asetuksen soveltamisen kannalta keskeistä määritelmää, joita ovat pellon, peruslohkon, hankelohkon, pellon pintakerroksen, fosforipitoisuuden ja avustuskauden määritelmät.

Tässä asetuksessa tarkoitettaisiin pellolla yksi- tai monivuotisten kasvien tuotantoa varten viljeltävää maata ja viljelyyn käytettävissä olevaa kesantomaata. Viljelijä voi siten hakea avustusta maankäyttömuodoltaan pellolle tai kesannolle.

Peruslohkon määritelmä tarvittaisiin, koska peruslohkoilla on pysyvä tunnus ja ne ovat peltolohkorekisterissä. Peruslohkon avulla myös seuraavassa kohdassa oleva hankelohko voitaisiin paikallistaa. Peruslohkolla tarkoitettaisiin siten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 täydentämisestä yhteisen maatalouspolitiikan yhdenmetyt hallinto- ja valvontajärjestelmän sekä ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten soveltamisen ja laskennan osalta annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2022/1172, jäljempänä laadunarviointiasetus, 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua viitelohkoa.

Hankelohkolla tarkoitettaisiin tämän asetuksen mukaista lohkoa, jolle avustusta haetaan. Hankelohko voisi olla peruslohko tai osa peruslohkoa. Hankelohkolla tarkoitettaisiin siten hakijan viljelemää maantieteellisesti yhtenäistä vähintään 1 hehtaarin kokoista viljelyaluetta, joka sijaitsee peltolohkorekisterissä olevalla yhdellä peruslohkolla. Käsite on keskeinen asetuksen soveltamisessa ja hankelohkon määrittää avustuksen hakija ja jonka fosforipitoisuuden alentaminen on tavoitteena. Yksittäisen hankelohkon pinta-ala olisi vähintään 1 hehtaaria käytännön vuoksi, koska näytteiden otto ei ole tarkoituksenmukaista toteuttaa kovin pienellä alalla. Hankelohkon olisi lisäksi sijaittava Saaristomeren valuma-alueella ja oltava Lounais-Suomen elinvoimakeskusten toimialueella.

Pellon pintakerros -määritelmä liittyy fosforipitoisuuden alentamiseen ja maanäytteenottoon. Sillä tarkoitettaisiin pellon maaperän ylintä viiden senttimetrin syvyistä kerrosta.

Fosforipitoisuus-määritelmä sidottaisiin viljavuusanalyysiin. Sillä tarkoitettaisiin viljavuusanalyysillä määritettyä helppoliukoisen fosforin pitoisuutta (fosforia mitattuna milligrammaa litrassa, mg P/l) pellon pintakerroksessa.

Avustuskaudella tarkoitettaisiin myönteisen valtionavustuspäätöksen ja viimeisen maksatuspäätöksen välistä aikaa. Avustuskauden käsite liittyy osaltaan avustuksen keston sekä pellon hallinta-aikaan.

4 §. Avustus ja sen määrä. Pykälän mukaan avustusta voitaisiin myöntää valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen puitteissa todennettuun fosforipitoisuuden alenemiseen pellon pintakerroksessa.

Valtionavustus fosforipitoisuuden alenemisesta 1 mg/l olisi enintään 25 euroa hehtaarilta. Mikäli fosforiluku olisi desimaaliluku, pyöristettäisiin se lähimpään kokonaislukuun. Esimerkiksi 1,2 mg/l olisi 1 mg/l ja 5,8 mg/l olisi 6 mg/l. Jos pitoisuus alenee esimerkiksi 4 mg/l, olisi avustus enintään 100 €/ha.

Fosforipitoisuuden alenemisen lähtötietoina hyödynnetään avustusta haettaessa tilan omia analyysituloksia maanäytteistä, jotka on otettu muokkauskerroksesta. Nämä näytteet on otettu jostain kohtaa peruslohkoa.

Fosforipitoisuuden aleneminen todetaan myöhemmin niistä maanäytteistä, jotka otetaan valtionapuviranomaisen järjestämänä noin 2-vuotisen avustuskauden alussa ja lopussa jokaiselta hankelohkolta. Viljelijä voi avustushakemuksessa ilmoittaa mukaan haluamansa määrän hankelohkoja, jotka voivat olla kokonaisia peruslohkoja tai niiden osia. Hankelohkon määritelmä sisältyy edellä 3 §:n kohtaan 3. Valtionapuviranomainen luettelee valtionavustuspäätöksessä ne hankelohkot, joita myönteinen päätös koskee.

Pykälässä säädettäisiin myös kertaluonteisesta avustuksen osuudesta. Edellä tarkoitettuna avustuksen lisäksi myönnettäisiin 1 000 euron suuruinen kertaluonteinen avustus, joka edellyttää osallistumista pilotointiin. Tämä tarkoittaa esimerkiksi maanäytteenoton sallimista, osallistumista haastatteluihin ja muihin pilotoinnin dokumentointeihin. Tämä vie kuitenkin viljelijän aikaa ja resursseja, joista syntyy kustannuksia. Tässä tarkoitettu 1 000 euron avustus maksettaisiin, vaikka fosforipitoisuus ei hankelohkolla alenisikaan. Avustuksen maksamisesta säädettäisiin jäljempänä 11 §:ssä.

5 §. Hakija. Avustusta voisivat hakea kaikki maatalouden harjoittajat, joiden hankelohkot sijaitsevat Saaristomeren valuma-alueella. Keskeistä on hankelohkon sijainti (kts. 1 §). Hankelohkot olisivat joko omistuksessa tai vuokrapeltoja.

6 §. Avustuksen hakeminen. Pykälä jaettaisiin kolmeen momenttiin.

Pykälän 1 momentin perusteella avustusta tulisi hakea ennen toimen aloittamista. Kyseessä voivat olla myös useat erityyppiset toimet. Tämä säännös liittyy avustuksen kannustavuuteen, mikä on merkittävä yleiseen hyväksyttävyyteen liittyvä näkökohta tuettaessa taloudellista toimintaa. Valtionapuviranomainen tiedottaa mahdollisuudesta hakea avustusta, menettelystä ja antaa avustusta koskevia tarkempia tietoja. Käytännössä valtionapuviranomainen voi käyttää esimerkiksi Hallinnoivastuksia.fi -verkkopalvelua. Se kokoaisi asioiden yhteen paikkaan.

Hakija voisi hakea avustusta enintään 20 hehtaarille. Pinta-alarajoitus perustuu siihen, että käytettävät valtionapuviranomaisen resurssit ovat rajalliset ja maanäytteet joudutaan ottamaan hyvin lyhyellä aikajänteellä.

Avustusta voisi hakea viljavuusluokkien 6 (korkea) ja 7 (arveluttavan korkea) pelloille. Viljavuusluokka olisi perusteltua rajata näihin kohteisiin valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta liittyen vesiensuojelun näkökulmaan. Mikäli peruslohkolta on otettu useampia maanäytteitä ja niiden perusteella lohkolta on eri viljavuusluokkia edustavia alueita, voitaisiin viljavuusluokka laskea näiden keskiarvosta hakuvaiheessa. Vaihtoehtoisesti voitaisiin vähintään 1 ha hankelohko rajata peruslohkon siltä osalta, jonka viljavuusluokka on vähintään 6.

Pykälän 2 momentti sisältäisi kuuden kohdan luettelon avustushakemuksen sisältövaatimuksista.

Avustushakemuksen tulee sisältää hakijan nimi ja yhteystiedot sekä tilatunnus. Tilatunnuksella tarkoitettaisiin Ruokaviraston ylläpitämässä Maatilarekisterissä maatilalle annettua yksilöivää tunnistetta. Hakemuslomakkeessa on tarkoitus olla tätä varten oma kohtansa.

Keskeistä on, että hakemuksessa olisi luettelo avustuksen kohteeksi haettavista hankelohkoista peruslohkotunnuksineen ja tiedot hankelohkojen ja peruslohkojen pinta-aloista. Näin hankelohkot voidaan paikallistaa paremmin, koska peruslohkojen osalta tiedossa on myös mm. sijainti. Hakemukseen voi sisällyttää myös vain yhden hankelohkon.

Avustushakemus sisältäisi myös voimassa olevat fosforia sisältävien lannoitevalmisteiden ja lannan käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (64/2023) mukaiset viljavuusanalyysit kohdassa tarkoitetuilta peruslohkoilta. Viljavuusanalyysin tarve käy ilmi mainitun asetuksen liitteen yksi otsikosta. Tätä uudempaa tietoa peruslohkojen osalta ei tavanomaisesti olisi saatavilla, jolloin avustuksen hakemusvaiheessa nämä muodostaisivat lähtötiedot fosforin osalta. Avustuksen hakija voisi siten hyödyntää hakemuksessa tilan omia, yleensä enintään 5 vuotta vanhoja, analyysituloksia maanäytteistä, jotka on otettu muokkauskerroksesta. Lisäksi on huomattava, että maataloustukien osalta ehdollisuuden vaatimuksissa lannoituksen perusteena käytettävä viljavuustutkimus voi olla korkeintaan 10 vuotta vanha.

Avustushakemuksessa tulee myös ilmoittaa hakemusta edeltävän kolmen vuoden ajanjakson aikana avustuksen hakijalle myönnettyjen de minimis -asetusten mukaisten valtiontukien määrä. Tämä olisi tarpeen sen vuoksi, että maatalouden de minimis -asetuksen ((EU) N:o 1408/2013) ja yleisen de minimis -asetuksen ((EU) 2023/2831) yhteistä tukikumulaatiota voitaisiin seurata.

Maatalouden de minimis -asetuksen mukainen tuen enimmäismäärä kolmen vuoden ajanjaksolla on 50 000 euroa. Vastaavasti yleisen de minimis -asetuksen vastaava enimmäismäärä on 300 000 euroa.

Tukikumulaatioon lasketaan molempien de minimis -asetusten mukaiset tilalle myönnettyt tuet ja niiden yhteenlaskettu määrä ei saa ylittää korkeampaa rajaa (eli 3 vuoden aikana yhteenlaskettujen myönnettyjen de minimis -tukien määrä ei saa ylittää 300 000 euroa).

Avustushakemukseen sisältyisivät myös tiedot pellon hallinnasta ja maanvuokrasopimuksen kestosta, jos kyseessä on vuokratilalla.

Avustushakemukseen olisi sisällytettävä myös muut kuin 1-5 kohdassa tarkoitettut olennaiset hakemuksessa tarvittavat ja avustuksen myöntämiseen liittyvät seikat. Näitä tässä tarkoitettuja tietoja voisivat olla esimerkiksi tilan sijaintikunta ja y-tunnus. Tilan sijaintikunnalla tarkoitettaisiin avustuksen haun yhteydessä maatalouden talouskeskuksen sijaintikuntaa tai ellei sitä ole, kuntaa, jossa pääosa tilan pelloista sijaitsee. Toinen tarvittava tieto voisi olla yritys- ja yhteisötunnusta (y-tunnus). Y-tunnus on Patentti- ja rekisterihallinnon tai Verohallinnon yritykselle ja yhteisölle antama tunnus. Lisäksi voidaan tarvita muita olennaisia tietoja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että avustushakemuksen on täytettävä myös maatalouden de minimis -asetuksessa säädetyt sisältövaatimukset. Keskeisiä artikloja ovat 5(3) ja 6(1). Käytännössä valtionapuviranomaisen tulee saada vaadittavat tiedot avustushakemuksessa, jotta nämä maatalouden de minimis -asetuksen edellyttämät tiedot voidaan myöhemmin siirtää asianomaisiin rekistereihin.

Maatalouden de minimis -asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaan vähämerkityksinen tuki ei saa kasautua samoihin tukikelpoisiin kustannuksiin myönnettävän valtioneuvoston tai samaan riskirahoitustoimenpiteeseen myönnettävän valtioneuvoston kanssa, jos tällainen kasautuminen ylittäisi komission antamassa ryhmäpoikkeusasetuksessa tai päätöksessä kunkin tapauksen erityisten olosuhteiden mukaan vahvistetun tuen enimmäisintensiteetin tai enimmäismäärän. Vähämerkityksinen tuki, jota ei ole myönnetty tai kohdennettu tiettyihin tukikelpoisiin kustannuksiin, saa kasautua muun valtioneuvoston kanssa, joka on myönnetty komission antaman ryhmäpoikkeusasetuksen tai päätöksen nojalla. Hakemuksessa kysyttäisiin kuitenkin vain myönnettyjä de minimis -asetuksiin perustuvia tukia. Keskeinen säännös on edellä selostettu 7 §:n 1 momentin 3 kohta, jolla osaltaan varmistettaisiin, että hakijalle ei ole myönnetty tukea samaan toimintaan.

Maatalouden de minimis -asetuksen 6 artikla koskee seuranta- ja raportointia. Valtioneuvostonasetuksen näkökulmasta keskeistä on, että maatalouden de minimis -asetuksen artiklan 6 kohdan 1 perusteella jäsenvaltioiden on varmistettava, että myönnettyä vähämerkityksistä tukea koskevat tiedot merkitään 1 päivästä tammikuuta 2027 alkaen kansallisen tai unionin tason keskusrekisteriin. Keskusrekisteriin merkittyjen tietojen on sisällettävä esimerkiksi edunsaajan tunnistetiedot ja toimialaluokitus. Tunnistetietoina voi toimia tilatunnus ja/tai y-tunnus sen mukaan, mitä ohjeistetaan. Näiden vaatimusten täyttymiseksi on olennaista, että valtionapuviranomaisen sähköinen avustushakemuskulomake sisältäisi kohdat, joihin avustuksen hakija täyttäisi riittävät tunnistetiedot ja voisi tehdä toimialaluokituksen valinnan (NACE-luokitus⁴). Toimialaluokitus perustuu Komission delegoituun asetukseen (EU) 2023/137, jossa luokitukselta on taulukko liitteessä. Toimialaluokituksen mukaan Maa-, metsä- ja kalataloutta koskee PÄÄLUOKKA A – MAATALOUS, METSÄTALOUS JA KALATALOUS. Se sisältää seuraavat alat: 01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut, 02 Metsätalous ja puunkorjuu ja 03 Kalastus ja vesiviljely.

⁴ [Delegoitu asetus - 2023/137 - EN - EUR-Lex](#)

7 §. Avustuksen myöntämisen edellytykset ja avustuksen myöntämisen harkinta

Pykälän 1 momentin mukaan avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hankelohkoa käytetään yksivuotisten tai monivuotisten kasvien viljelyyn. Avustuskelpoisia olisivat siten kaikki peruslohkot, myös nurmella olevat pellot sekä kesantopellot. Kuten edellä 3 §:n määritelmästä käy esille, hankelohko on peruslohko tai sijoittuu sen alueelle. Avustuskelpoisia eivät kuitenkaan olisi sellaiset peruslohkot, joilla viljellään pysyviä kasveja, kuten esim. hedelmäpuita.

Lisäksi säädettäisiin siitä, että hankelohkojen osalta voidaan painottaa sijaintia ja pellon ominaisuuksia. Peltojen olisi oltava avustuksen hakijan hallinnassa koko avustuskauden. Tämä osaltaan varmistaisi tulosten saamista myös esim. vuokralohkolta.

Lisäksi edellytyksenä olisi, että avustuksen saaja ei ole saanut muuta julkista tukea samaan toimeen. Tällä hetkellä tällaisia samaan toimeen tai tavoitteeseen myönnettäviä tukia ei ole. Säännös on perusteltu siitä syystä, myöhemmin toteuttavien hakukierrosten aikana voisi olla ja voimassa muita tukimuotoja juuri tähän tähän toimeen. Asetuksen on suunniteltu olevan voimassa vuoden 2036 loppuun saakka. Vuoden 2026 avustushaun jälkeen mahdollisesti avattavista hauista päätettäisiin myöhemmin käytettävien määrärahojen puitteissa.

Lisäksi avustuksen hakijalle myönnettyjen de minimis -asetuksiin perustuvien valtiontukien määrä ei ennakoon arvioiden ylitä näiden asetusten 3 artiklojen 2 kohdassa tarkoitettua määrää.

Tuen yläraja kolmen vuoden jaksolla on nykyisin 50 000 euroa maatalouden de minimis -asetuksessa ja vastaavasti 300 000 yleisessä de minimis -asetuksessa. Tukikumulaatio ei saa ylittää näistä suurempaa määrää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin avustuksen myöntämisen edellytyksestä liittyen maanäytteiden ottoon. Avustuksen saajan olisi sallittava 9 §:n mukaisesti maanäytteiden otto hankelohkoilta siten, että fosforipitoisuus ja sen muutos sekä muut tarpeelliset analyysit voidaan todentaa. Fosforipitoisuuden aleneminen todetaan maanäytteistä, jotka otetaan valtionapuviranomaisen järjestämänä noin 2-vuotisen avustuskauden alussa ja lopussa. Muut tarpeelliset analyysit voivat olla esimerkiksi maaperän ominaisuuksista ja ravinnetilasta. Käytännössä näytteenottoa koskevat yksityiskohdat selviävät myöhemmin sen mukaan, mitä kyseisellä loholla viljellään. Tämä vaikuttaa myös näytteenoton ajankohtaan. Momentti sisältäisi viittauksen jäljempänä olevaan 9 §:ään, jossa säädettäisiin maanäytteiden otosta.

Pykälän 3 momentin perusteella avustuksen myöntäminen perustuisi kokonaisharkintaan sekä pellon fosforipitoisuuden, pellon viljelyskäytön ja sijainnin arviointiin.

Fosforipitoisuuden osalta kyse olisi avustushakemuksessa viljelijän esittämistä viljavuusanalyysitiedoista. Avustuksen kohteeksi olisi tarkoitus valita sellaisia hankelohkoja, joiden peruslohkot kuuluvat viljavuusluokkiin 6–7 (korkea - arveluttavan korkea). Hankkeessa käytettäisiin fosforiasetuksessa (64/2023) mainittua viljavuusanalyysia, jolla määritellään fosforiasetuksessa sallitut lannoitusmäärät.

Pellon viljelyskäytöllä tarkoitettaisiin esimerkiksi yksivuotisten viljojen tai monivuotisten nurmien viljelyä.

Hankelohkon sijainnin arvioinnissa kiinnitettäisiin huomiota muun muassa eroosioherkkyyteen, hankelohkon kaltevuuteen tai etäisyyteen vesistöistä.

8 §. Avustuksen myöntämisen rajoitus ja tietojen ilmoitusvelvollisuus. Pykälä sisältäisi valtionapuviranomaisena toimivan Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen tehtäviä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että avustusta ei saa myöntää eikä myönnettyä avustusta maksa, jos avustuksen hakija ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä. Kysymys on ns. Deggendorf-ehdosta⁵, että tukijärjestelmästä nimenomaisesti suljetaan pois yksittäisen tuen maksaminen yritykselle, jolle on annettu perintämääräys tuen sääntöjenvastaisuutta ja sisämarkkinoille soveltumattomuutta koskevan aiemman komission päätöksen perusteella.

Työ- ja elinkeinoministeriön tietojen mukaan (29.10.2025) Suomen myöntämiä tukia koskevia takaisinperintäpäätöksiä, joita ei olisi täytäntöön pantu, ei tällä hetkellä ole. Komissio ylläpitää päivittyvää tilastotietoa kaikkia jäsenmaita koskevista takaisinperintäpäätöksistä sivuillaan, joista valtionapuviranomainen voi tarkistaa tiedot.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtionapuviranomaisen tehtävästä tukien ilmoittamisessa. Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen olisi ilmoitettava maa- ja metsätalousministeriölle tiedot maatalouden de minimis -asetuksen nojalla myönnettyistä tuista kansallista ylärajaa koskevien vaatimusten seuraamiseksi. Taustalla on maatalouden de minimis -asetuksen artiklan 6 säännökset. Tuen määrää, myöntämispäivää ja tuen myöntänyttä viranomaista ja tukivälinettä koskevat tiedot olisivat käytännössä sellaisia tietoja, jotka olisivat valtionapuviranomaisena toimivan Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen hallussa ja jotka se ilmoittaisi maa- ja metsätalousministeriölle. Käytännössä ilmoittaminen tehtäisiin esimerkiksi kirjaamoon lähetettävällä sähköpostilla siten, että siitä käyvät ilmi avustuspäätösten antamisen ajankohta ja avustusten yhteismäärä sekä mihin lainsäädäntöön avustukset perustuvat.

9 §. Näytteenotto. Pykälän mukaan maanäytteen otto fosforipitoisuuden analysoimiseksi tehtäisiin kaksi kertaa ja perustellusta syystä useamman kerran. Näytteenoton järjestäisi Lounais-Suomen elinvoimakeskus. Ensimmäisellä näytteenotolla todennettaisiin fosforipitoisuus, jotta saadaan avustushakemukseen nähden tarkempia tietoja hankelohkolta. Toisella näytteenotolla saadaan tietoja fosforipitoisuuden muutoksesta, koska olennaista olisi saada tietoa siitä, onko hankelohkon fosforipitoisuus alentunut. Perustellusta syystä voi olla tarpeen ottaa lisää näytteitä, jos näytteenotossa tai näytteiden analysoinnissa on jollakin tapaa tullut poikkeama.

Lisäksi säädettäisiin siitä, että näytteenotto sovitaan avustuksen saajan kanssa huomioon ottaen hankelohkon olosuhteet. Olosuhteilla tarkoitettaisiin muun muassa hankelohkon viljelykiertoa, routaa tai muuta olennaista seikkaa näytteenoton näkökulmasta. Tämä on perusteltua sen vuoksi että voidaan varmistaa näytteenoton oikea-aikaisuutta ja saataisiin oikean suuntainen tulos fosforin pitoisuudesta maaperässä ennen mahdollista lannoitusta. Samalla saataisiin tasattua näytteenottopainetta pidemmälle aikavälille. Pykälän mukaan avustuksen myöntämisen perusteena käytettäviä fosforianalyysitietoja ei saisi käyttää EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten tukien maksatuksen perusteisiin. Fosforianalyysitiedot voidaan myös tulkita olevan tukea, joten niitä ei sen vuoksi voida käyttää EU:n CAP:n tukien maksatuksen perusteissa.

10 §. Viljelytoimista ja toimenpiteistä sekä kustannuksista ilmoittaminen.

⁵ Tuen takaisinperintäpäätös ja Deggendorf-ehto kts. <https://tem.fi/valtioneuvoston-avustusten-tuen-takaisinperintapaatos>

Pykälä sisältäisi avustuksen saajan velvoitteita. Avustuksen saajan olisi ilmoitettava peltolohkolle tehdyt viljelytoimet avustuskauden aikana. Pykälä liittyy asetusehdotuksen 7 §:n vaatimukseen pellon käytöstä viljelyyn. Näistä toimista kävisivät esiin myös ne toimet, joilla fosforipitoisuuden alentamiseen pyrittäisiin.

Lisäksi avustuksen saajan olisi ilmoitettava fosforipitoisuuden alentamisen muut toimet. Ilmoittamisvelvollisuus koskisi kaikkia fosforipitoisuuden alentamiseen tähtääviä toimia (ml. viljely) ja niiden arvioituja kustannuksia avustuskauden aikana. Säännös liittyy valtionavustuslain 12 §:ään ja maatalouden de minimis -asetukseen, koska ne mahdollistavat enintään 100 % tuen. Valtionapuviranomaisen olisi tietojen avulla varmistettava, että enimmäistukimäärä ei ylittyisi.

Kustannukset voivat tarkoittaa esim. arvioituja erityyppisten toimien kustannuksia. Avustuksen saajalle aiheutuu myös työajan menetystä sekä kustannuksia suunnittelusta, haastatteluihin osallistumisesta, näytteenoton seurannasta ja muissa hankelohkoa koskevissa toimissa.

11 §. Avustuksen maksaminen. Pykälä jakaantuisi kahteen momenttiin.

Pykälän 1 momentin mukaan valtionavustuspäätöksessä voidaan määrätä siitä, että avustus maksetaan joko yhdessä tai useammassa erässä. Asiasta päättäisi valtionapuviranomainen. Tässä avustuksessa tarkoituksenmukaista saattaisi olla avustuksen jaksottaminen kahteen erään, joista 1000 euron kertaluonteinen osuus maksettaisiin ensin ja todennetun fosforipitoisuuden alenemisen mukaisesti myöhemmin.

Valtionavustuksen maksaminen olisi fosforipitoisuuden alenemisen osalta sidottu jälkimmäisen maanäytteenoton tulosten valmistumiseen. Viranomaisen olisi maksettava koko avustus tai jos maksatus tehdään erissä, viimeinen erä eli fosforipitoisuuden alenemaan perustuva avustuksen osuus viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun jälkimmäisen näytteenoton tulokset ovat valmistuneet.

Avustuksen viimeistä maksatuserää koskevassa päätöksessä vahvistettaisiin avustuksen lopullinen määrä.

12 §. Voimaantulo. Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026 ja olemaan voimassa 31.12.2036 saakka.

Ehdotettu valtionavustusasetuksen voimassaoloaika olisi pidempi kuin EU:n maatalouden de minimis -asetuksen voimassaoloaika (31.12.2032). Jos maatalouden de minimis -asetusta muutettaisiin, olisi tätä kansallista asetusta myös tarvittaessa tarkistettava vastaamaan muutettua sääntelyä.